

Statenmededeling

Onderwerp

Investeringsprogramma Grote Erfgoedcomplexen: principebesluit investering herontwikkeling Drie-eenheid Velp

Datum

12 september 2017

Documentnummer

GS: 4248722

PS: 4252794

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De reservering van maximaal € 1,5 mln voor het duurzaam behoud door herontwikkeling van het cultuurhistorisch ensemble de drie-eenheid in Velp.

Aanleiding

In het erfgoedbeleid voor de komende jaren neemt de provincie de verbeeldingskracht en verbindingskracht van erfgoed als basis. Die kracht willen we benutten. Het is helaas niet mogelijk al het erfgoed in Brabant te behouden, dus maken we keuzes.

De drie-eenheid in Velp is hier een prima voorbeeld van, binnen de verhaallijn Religieus Brabant. De drie-eenheid Velp is een iconisch ensemble van drie erfgoedcomplexen, gelegen in de gemeente Grave, een 'must' in de termen van het erfgoedkader van de provincie. De drie-eenheid bestaat uit het Emmausklooster van de Kapucijnen, het Vincentiuskerkje en het kasteelklooster Bronckhorst. Alle drie de complexen zijn aangewezen als rijksmonument. Een impressie van de drie-eenheid vindt u in het [videotestament](#).

Voor het eerst in bijna 10 eeuwen religieuze geschiedenis, verliest deze plek zijn religieuze functie. Nu ligt er een kans om op zoek te gaan naar nieuwe functies voor de twee kloosters en het kerkje als geheel, als drie-eenheid. Deze zoektocht zijn de drie eigenaren (Gemeente Grave, bouwbedrijf Roelofs & Haase en de orde van de Kapucijnen) samen met de provincie aangegaan. Gezamenlijk is er een ontwikkelplan opgesteld dat een duurzaam gedragen basis biedt voor de herontwikkeling van de drie-eenheid.

Bevoegdheid

Het nemen van een subsidiebesluit is een bevoegdheid van GS. In het door PS op 13 november 2015 vastgestelde "[Beleidskader Erfgoed 2016-2020](#)" is opgenomen dat alleen investeringsvoorstellen in het kader van het investeringsprogramma Grote Erfgoedcomplexen boven €5 miljoen besluitvorming door PS vergen. Wel is met uw Staten afgesproken om u via een statenmededeling te informeren over een investeringsbeslissing.

Datum

12 september 2017

Documentnummer

GS: 4248722

PS: 4252794

Kernboodschap

1. *De drie-eenheid in Velp is een cultuurhistorisch icoon dat van groot belang is voor de religieuze geschiedenis van Brabant. Het is een 'must' binnen de verhaallijn 'Religieus Brabant' (in termen van het Beleidskader Erfgoed 2016 - 2020).*

De drie-eenheid vertelt het verhaal van bijna tien eeuwen Brabantse, religieuze geschiedenis: Als geheel vormt zij een knooppunt in het verhaal van religieus Brabant met representanten van drie belangrijke periodes in de religieuze geschiedenis van Brabant: het Vincentiuskerkje als middeleeuwse dorpskerk, het refugieklooster Emmaus uit de 17^e - 18^e eeuw en het voormalig Redemptoristinnenklooster (kasteelklooster Bronckhorst) uit de 19^e - 20^e eeuw, de periode van het Rijke Roomse Leven. Deze erfgoedcomplexen vormen een uniek historisch-landschappelijk ensemble waarbinnen de religieuze gebouwen uit drie tijdlagen elkaar ontmoeten. En waar het geheel meer is dan de som der delen. In de categorieën van de verhalen van Brabant is de drie-eenheid een 'must'. Het behoud van de drie-eenheid als geheel is daarom van belang.

2. *Een bijdrage (in de vorm van een onrendabele investering) aan de drie-eenheid maakt de duurzame instandhouding en ontwikkeling van de drie-eenheid mogelijk.*

Voorliggend voorstel is resultaat van diverse besprekingen met de gemeente Grave, Roelofs & Haase en de Kapucijnen. Vanwege de rijksmonumentale status van het Emmausklooster, in combinatie met het bijzondere uiterlijk van het interieur, zijn de ontwikkelmogelijkheden in dit klooster zeer beperkt. Voor elke denkbare nieuwe functie in dit kloostercomplex, zullen de kosten voor beheer en onderhoud onevenredig zwaar drukken op de exploitatie. De ligging van de drie-eenheid aan de rand van Velp, grenzend aan het buitengebied geeft de eenheid haar bijzondere karakter en maakt tegelijkertijd dat bezoekers moeite moeten doen om er te komen. Met de realisatie van het ontwikkelplan wordt ingezet op passende functies die zorgen voor een gezonde, duurzame exploitatie. Zonder bijdragen van gemeente en provincie is de uitvoering van het ontwikkelplan en daarmee de exploitatie van de drie-eenheid niet haalbaar.

De provinciale bijdrage is gesplitst in een bijdrage voor de duurzame instandhouding, beheer en onderhoud van het Emmausklooster en een bijdrage voor de duurzame instandhouding, beheer en onderhoud voor het kasteelklooster Bronckhorst.

Datum

12 september 2017

Documentnummer

GS: 4248722

PS: 4252794

De aandacht van de provincie richt zich bij de drie-eenheid vooral op de meest kwetsbare onderdelen. Voor het kasteelklooster Bronckhorst is de (relatie met) de ommuurde tuin kwetsbaar in het licht van nieuwe functies. Voor wat betreft het Emmausklooster is het interieur een groot aandachtspunt. Het klooster straalt nog steeds de sfeer uit van de 18^e eeuw en heeft daarmee een museaal karakter. Dit bijzondere museale karakter van het Emmausklooster, in combinatie met de cultuurhistorische waarde ervan, maakt het Emmausklooster tot een icoon en de drie-eenheid mede tot een 'must' in het religieuze verhaal van Brabant. Tegelijkertijd bemoeilijkt deze iconische waarde het vinden van een geschikte herbestemming. Het initiatief verdient daarom provinciale ondersteuning.

3. De uitvoering van het ontwikkelplan wordt door de betrokken stakeholders opgepakt.

Het ontwikkelplan (zie bijlage) omvat de doelstellingen en ambities van betrokken stakeholders, uitgewerkt in een ontwikkelconcept voor de drie-eenheid Velp.

Partijen dragen evenwichtig bij:

De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare ruimte van de drie-eenheid en neemt de aanpassing van de openbare ruimte op zich. Daarnaast is de gemeente eigenaar van het Vincentiuskerkje en draagt zij verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud daarvan.

Ondanks dat de orde van de Kapucijnen het klooster verlaat en geen eigenaar meer zal zijn, wil zij bijdragen aan het behoud van de drie-eenheid. Het provinciaal bestuur van de Kapucijnen ondersteunt het ontwikkelplan en levert een financiële bijdrage door het klooster 'om niet' te vervreemden, inclusief een bijdrage voor beheer en onderhoud van het kloostercomplex voor de periode tot en met 2018.

Bouwbedrijf Roelofs & Haase ondersteunt als eigenaar van Kasteelklooster Bronckhorst het ontwikkelplan. Het bouwbedrijf investeert in restauratie, beheer en onderhoud van dit klooster en neemt het risico van de herontwikkeling op zich. Ook heeft Roelofs & Haase het voornemen om tevens eigenaar te worden van het Emmausklooster en zo de ontwikkeling van beide kloosters in een hand te houden.

De financiële bijdrage van de provincie van in totaal maximaal €1,5 mln wordt ingezet voor de duurzame instandhouding, beheer en onderhoud van

de beide kloosters van de drie-eenheid Velp en past uitstekend in de aanpak van de provincie: behoud door ontwikkeling.

Datum

12 september 2017

Documentnummer

GS: 4248722

PS: 4252794

Consequenties

1. *Reservering en honorering van de aanvraag van maximaal € 1,5 mln. subsidie leidt tot een vermindering van het Investeringskrediet Grote Erfgoedcomplexen met dit bedrag.*

Op basis van dit voorstel wordt maximaal € 1,5 miljoen onttrokken aan de reserve erfgoedcomplexen.

Resterende Investeringsruimte Grote Erfgoedcomplexen:

Erfgoedfabriek 2010-2020	Middelen Essent Investeringsagenda 1 ^e tranche Grote Erfgoedcomplexen € 57,5 ¹ - € 20 ² = € 37,5	Investerings Ontwikkelbedrijf (revoluerend)
Ingezet voor projecten waarover besloten is	€ 31,6	€ 50,2
Drie-eenheid Velp	€ 1,5	-
Restant	€ 4,43	

2. *Als uitvloeisel van het besluit gaat de provincie samenwerkingsovereenkomst en subsidiebeschikkingen aan:*

- Een samenwerkingsovereenkomst met gemeente en de eigenaar van beide kloosters, waarin voorwaarden worden vastgelegd mbt ambitie herontwikkeling, rollen en verantwoordelijkheden, bijdragen van partners, de planning en de organisatiestructuur.
- Een tweetal subsidiebeschikkingen voor het verlenen van een subsidie aan de eigenaar van beide kloosters.

3. *Door herontwikkeling van de drie-eenheid Velp kan het verhaal van Religieus Brabant verteld worden.*

De drie-eenheid vertelt het verhaal van tien eeuwen Brabantse, religieuze geschiedenis. Als geheel vormt zij een knooppunt in het verhaal van religieus Brabant met representanten van drie belangrijke periodes in de religieuze geschiedenis van Brabant.

¹ Essentmiddelen Investeringsagenda 1ste tranche Grote Erfgoedcomplexen bedroeg uiteindelijk € 59 mln.

Hiervan is € 1,5 mln. in de vorige bestuursperiode ingezet voor kwaliteitsborging (communicatie, kennis, onderwijs, jongeren en netwerk). Resteert € 57,5mln.

² Op basis van het bestuursakkoord is op dit budget € 20 mln. in mindering gebracht.

Europese en internationale zaken

Het besluit is intern getoetst op staatssteunaspecten. Op grond van de gegevens die nu voor liggen constateren we dat de genoemde steun geoorloofd is onder de erfgoedvrijstelling van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV, art. 53). Een definitieve toets vindt plaats bij de uitwerking van het besluit in subsidiebeschikkingen.

Datum

12 september 2017

Documentnummer

GS: 4248722

PS: 4252794

Communicatie

Na de besluitvorming wordt actief de pers gezocht. Samen met gemeente Grave, Roelofs & Haase en de Kapucijnen wordt een persmoment voorbereid en een gezamenlijk persbericht verstuurd. Ook wordt aandacht gegenereerd via twitter en facebook van de provincie en twitter/weblog van de gedeputeerde. De Brabant Nieuwsbrief besteedt hier ook aandacht aan. Daarnaast heeft de Drie-eenheid Velp een plek in de Verhalen van Brabant (Inspiratieboek) en wordt zij vermeld op de brabant.nl site en het online platform www.brabantserfgoed.nl/drieeenheidvelp, inclusief een [videotestament](#).

Vervolg

De volgende stap is het uitwerken van een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente en de eigenaar van beide kloosters en het uitwerken van subsidiebeschikkingen die ter besluitvorming aan GS worden voorgelegd.

Bijlagen

1. Vinklijst (toets aan beleidskaders)

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: mevrouw J.M. Orbon, (073) 681 21 80, iorbon@brabant.nl,
cluster Cultuur en Samenleving van eenheid Directeur Strategie en Beleid.

Opdrachtnemer: mevrouw S.W.M. van Lith, (073) 681 23 25,
svlith@brabant.nl, afdeling Samenleving en Cultuur van cluster Cultuur en
Samenleving.